

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. изк. Чавдар Попов

за дисертационен труд на Лиляна Йорданова Петкова на тема:

„Мода и визуална култура в онлайн пространството. Влияние на социалните мрежи върху трансформациите на стила”

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по научната специалност 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Култура и медии)

Дисертационният труд на Лиляна Йорданова Петкова е посветен на актуална и малко разработвана (у нас – практически никак) тема, която по своите специфични особености се разполага на пресечните точки на редица хуманитарни изследователски области, обществоведски дисциплини и нови социални феномени. Постепенно и последователно, в хода на добре композираното изложение, авторката ни въвежда в света на дигиталните технологии и средства за комуникация за да ни покаже красноречиво колко много се е променила реалността особено по отношение на една сфера, която сякаш е самото олицетворение на ускоряващия се темпоритъм на съвременния живот – модата в облеклото.

Именно това обстоятелство обуславя многосъставния и в голяма степен дифузен характер като на обекта, така и на предмета на изследване. Изключително трудно е да се определят неговите контури и граници. Общите характеристики на проблематиката, засегната в труда, проличават дори само в подбора и в разнообразието на прегледаните и включените в научен оборот многобройни източници – книги, студии, статии, сайтове

и информационни масиви от най-различно естество. В това отношение авторката убедително показва своите умения да борави с голям обем от информация, която съумява да класифицира и да приведе в относителен ред въпреки изключителната пъстрота и разнопосочност на данните, които тя е издирила и с които е разполагала при написването на доктората си.

Лиляна Петкова е построила своя текст стройно и логично, като следва принципите на дедуктивния подход – от общото към частното и от теоретичния дискурс към приложно-практическите аспекти на проучването. Добре са определени целите, задачите, обекта, обхвата, предмета, проблемите, тезите и хипотезите на изследването. Всеки раздел завършва с изводи и обобщения, което позволява да читателя както да резюмира съответната част от текста, така и да систематизира за себе си основните положения, залегнали в труда.

От казаното логично следва констатацията, че разработката се отличава и се характеризира със своята интердисциплинарност. В различни пропорции и в различен относителен дял тя включва и обхваща теорията на комуникациите, многоликата сфера на мас-медиите, модния дизайн, визуалната култура (а от тук – и някои проблеми на визуално-пластичните изкуства като цяло), журналистиката, социологията, статистиката. Да обединиш и да приведеш в единство толкова разнородна и пъстра общност от факти, проблеми, тематични и сюжетни мотиви е задача сложна, с която докторантката се е справила добре.

Друга специфична трудност, която е отличителна в дадения случай, е обстоятелството, че е налице относително малка дистанция по време (а можем дори да кажем, че тя изобщо отсъства) между написването на текста и обекта на изследването. Това е, струва ми се, и основната причина, поради която трудът, както и естествено

неговите основни приноси, да бъдат фокусирани преди всичко в обзорния, чисто познавателния му характер. Нека добавя, че поради специфичните особености в състоянието на изследванията в България, посветени като цяло на актуални проблеми, които все още, по различни причини, са твърде дефицитни и не са станали достояние в пълна степен на нашата наука, информацията и социализацията на приведените актуални данни несъмнено придобива, освен всичко друго, и самостоятелна стойност.

Първата глава от дисертацията се съсредоточава върху определянето на спецификата на визуална култура и на модата като те се изследват в онази степен, в която са нужни на авторката. По-логично би било двете съставки на „двучлена” визуална култура – мода да си разменят местата (модата да отиде на първо място, а визуалната култура да остане след нея) тъй като по този начин се постига единство между заглавието на дисертацията и самото изложение. Освен това, акцентът, по всичко изглежда, е все пак върху модата (проблемите на визуалната култура са твърде многопосочни и сложни за да бъдат предмет на подробно разглеждане, а и подобно разглеждане в случая изобщо не е необходимо). Последователното, но без критичен коментар изброяване на многобройни дефиниции, донякъде утежнява изложението, още повече че всички те, извадени от контекста, създават в съвкупност впечатление за компендиум от възгледи без да е налице някакво единство между тях. По-плодотворно би било, според мен, зад пъстротата от най-различни дефиниции да се потърсят и доколкото е възможно да се формулират най-общите характеристики, които биха били и от теоретична, и от практическа полза при конкретното изследване.

Втората глава е централна в разработката, тъй като в нея се разглеждат именно влиянието на социалните онлайн мрежи върху модата в облеклото. Тази част от докторската дисертация впечатлява с изобилието от конкретна информация и от

изчерпателни изследователски ракурси, които позволяват в сумарно отношение, предметът да бъде обхванат по възможност пълно и всестранно.

Подобен характер има трета глава, озаглавена „Новите модни гейткипъри (тейстмейкъри и трендмейкъри) в онлайн пространството”.

Четвърта глава се съсредоточава върху социологико-статистическите проучвания, анкети и т.н. Става дума за научно-практическо апробиране на основните положения и тези, както и за анализ на разминаванията между чуждестранния и българския опит. Тази част от доктората съдържа интересна и поучителна фактология, която би могла да послужи и на авторката, пък и на други изследователи след нея и за допълнителни проучвания по темата.

Накрая бих могъл да се спра накратко на някои бележки и препоръки. Намирам, че съдържанието е твърде раздробено и детайлизирано на точки, подточки, параграфи и т.н. Това обстоятелство пречатства съсредоточаването на читателя върху основната проблематика и в известна степен разсейва неговото внимание в хода на изложението. От друга страна, независимо от това, че авторката привежда като приложение накрая речник на чуждите термини (полезен, очевидно в случаите, когато няма как англицизмите да бъдат заменени с адекватни български думи), смятам все пак, че в самия текст има редица чужди термини (между многото – например „презентирам”), които успешно могат да бъдат избегнати.

Авторефератът е написан според стандартните изисквания и отразява адекватно съдържанието на дисертационния труд. Съгласен съм с формулираните в автореферата научно-теоретични и научно-приложни приноси.

В заключение, като имам пред вид всичко казано дотук, предлагам с пълна убеденост на специализираното научно жури да присъди на Лиляна Йорданова Петкова образователната и научна степен „Доктор“.

проф. д. изк. Чавдар Попов